

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-32>

FACTOR OF HUNGARY IN EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES AND UKRAINE

ФАКТОР УГОРЩИНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ ТА УКРАЇНА

Hrubinko A. V.

*Doctor of Historical Sciences,
Professor,
West Ukrainian National University
Ternopil, Ukraine*

Грубінко А. В.

*доктор історичних наук, професор,
Західноукраїнський національний
університет
м. Тернопіль, Україна*

Увага широкої громадськості Європи (і не тільки) уже другий місяць прикута до проблеми парламентських виборів в Угорщині, що відбудуться 12 квітня. Напружений політичний процес в рамках звичайного електорального циклу так би і залишався в звичній нормі функціонування представницької демократії у відносно невеликій європейській державі, якби не особлива роль Угорщини в європейській політиці. Її уряд на чолі з одіозним Віктором Орбаном як лідером партії «Фідес» не один рік проводить системну антиєвропейську та антиукраїнську політику. Уперше за час правління Орбана виборча кампанія до парламенту особливо напружена, адже лідерські позиції в перегонах посідає опозиційна партія «Гіса», яку очолює амбітний Петер Мадяр.

Угорщина з 2004 року є членом ЄС і сповна користується усіма його благами – насамперед щедрими дотаціями для сільського господарства та інших програм соціально-економічного розвитку, можливостями зони Шенгену, але не входить до єврозони. Водночас країна не дуже успішна в економіці, посідає заключну позицію за подоланням корупції. Сформовано систему авторитарного режиму, який робив усе, щоб підпорядкувати собі та своїй партії судову і правоохоронну системи, пресу, навіть університети і науку [1].

Погляди самого Віктора Орбана еволюціонували від ліберальної демократії соціал-демократичного штибу до т. зв. «неліберальної демократії» та націоналізму, від прозахідного політика, стипендіата Фонду Джорджа Сороса «Відкрите суспільство», революціонера-антикомуніста, до проросійського лідера – агента впливу Кремля в Європі. Орбан не пориває з американцями. Ставши опонентом

демократів-соросівців, інституції яких вигнав з Угорщини, Орбан заручився підтримкою консервативних кіл, допомагає фінансувати фонд «Heritage Foundation». Прихід до влади вдруге Дональда Трампа небезпідставно надав надії Орбану на посилення власних політичних позицій.

Повний перехід на позиції консерваторів, що відзначається критикою міграційної політики, націоналізмом, підтримкою дезінтеграційних процесів в ЄС і конфронтацією з європейськими інституціями, зв'язками з радикальними правими колами в Європі і за її межами увійшли в явний дисонанс з ліберальним устроєм ЄС, який залишався довгі роки фінансовою та політичною опорою режиму Орбана. Така антиєвропейська політика особливо радикалізувалася у період повномасштабної російсько-української війни.

Нещодавно оприлюднені в західній пресі факти надзвичайно тісного узгодження зовнішньополітичних кроків Будапешта з Москвою стали справжньою інформаційною бомбою. Регулярні візити Орбана та Сіярто до Москви, багаторічна відмова угорського уряду диверсифікувати джерела імпорту нафти і природного газу в умовах отримання знижки на постачання російських енергоносіїв всупереч політиці ЄС стали головними маркерами проросійського курсу режиму Орбана. Наявна інформація про роботу в Угорщині представників російських політтехнологів і спецслужб [2].

Угорська влада намагається «всидіти на двох стільцях» – скористатися давньою підтримкою путінського режиму в росії і довірою адміністрації Дональда Трампа, насамперед його особисто. Обидва центри впливу розглядають ЄС як одного з своїх головних стратегічних економічних, політичних, безпекових (для росії) та світоглядних конкурентів і мають завдання значно послабити (а у перспективі і зруйнувати) єдність Європи.

Зрештою конфронтаційна політика уряду Орбана щодо ЄС, проблеми з виконанням базових норм об'єднання щодо підтримки демократії і верховенства права коштували Угорщині «замороження» фінансових дотацій на суму 17 млрд. євро, а нещодавно через блокування допомоги Україні Єврокомісія призупинила виділення країні 16 млрд. євро в рамках програми SAFE. Виправданість застосування засобів тиску Брюсселя на Будапешт показали свою слушність в умовах російсько-української війни, коли уряд Орбана перейшов до відкритої конфронтації з євроінституціями [3].

Другим визначальним маркером сучасної внутрішньої і зовнішньої політики Угорщини в умовах боротьби режиму Орбана за виживання стала проблема відносин з Україною, що виглядає особливо нахабно і цинічно в умовах багаторічної військової агресії Росії, яку вона

переживає. Україна та українці стали лебонь не опудалом в політичному, економічному, безпековому та навіть соціально-культурному плані, яким влада лякає своїх виборців (з метою електоральної мобілізації) та ЄС (ретрансляція російських наративів про Україну як державу-загрозу, що «не відбулася», загрозу неконтрольованого напливу українців до Європи тощо). Пригадаємо, що розпочиналося усе кілька років тому з істерії щодо надуманих порушень прав угорців в Україні (на Закарпатті) насамперед в мовному та освітньому питаннях та риторики про загрозу передачі частки дотацій ЄС від Угорщини до України. Продовжилася антиукраїнська істерія звинуваченнями в незаконній мобілізації громадян України з угорським паспортами на Закарпатті, погрозами на адресу України через начебто небажання її влади відновлювати пошкоджені ударами росії нафтопровід «Дружба», затриманням інкасаторської групи Ощадбанку за звинуваченнями у фінансуванні угорської опозиції, заявами про розкриття підготовки замаху на самого Орбана і навіть закликом до НАТО застосувати ст. 5 Північноатлантичного договору на випадок підризу ЗСУ газогону «Турецький потік», з якого Угорщина отримує російський газ. Серед останніх заяв – погроза припинити постачання газу до України з липня 2026 року. Орбан звик усі провали власної політики звалювати або на опозицію, або на зовнішні сили. Україна стала зручною мішенню.

Режим Орбана в своїй антиєвропейській та антиукраїнській політиці за своїми масштабами впливу, що підживлюється не стільки внутрішньою соціальною базою, яка помітно занепала, скільки потужною зовнішньою (російською, американською, та навіть до певної міри китайською) підтримкою далеко не єдиний серед політичних сил Європи, які абсолютно щиро та активно підтримують її політичну та економічну дезінтеграцію, фрагментацію і послаблення. Тому можемо цілком впевнено стверджувати, що режим Орбана є своєрідним флагманом, головною надією антиєвропейських (водночас й переважно антиукраїнських) сил в регіональному та глобальному політикумі.

Імовірна перемога «Фідес» на виборах чи її входження до коаліційного уряду може надалі ускладнювати відносини Угорщини з ЄС аж до можливого її виходу з об'єднання. Це з одного боку стане позитивом для України, але посилить неконтрольованість радикального проросійського західного сусіда. Водночас процес виходу з ЄС достатньо довгий, а, як відомо, Україні потрібна допомога вже сьогодні. Тому маємо надію на те, що в ЄС нарешті проявлять політичну волю і почнуть дієво застосовувати ст. 7 Договору про позбавлення голосу держави-члена. Утім Орбан за умови збереження влади в умовах необхідності відновлення повноцінного фінансування за програмами ЄС може відкоригувати тактику (але не стратегію, яка зрештою прагне

розвалу ЄС), тобто піти на тимчасове пом'якшення позиції щодо процедурних питань діяльності Співтовариства і навіть допомоги Україні, як це уже мало місце, зокрема, в грудні 2024 року з виділенням допомоги в 50 млрд. євро. Безумовно поведінку уряду Орбана чи правої коаліції визначатимуть позиції росії та США, тобто можливість влади цих країн надалі підтримувати дезінтеграційні рухи в Європі. Натомість перемога «Тиси» може пом'якшити поведінку Угорщини в Європі. Головний резон – знову ж таки відновлення макрофінансових вливань з фондів ЄС. Наявні сподівання і на більш проукраїнську політику, принаймні нейтральну позицію, що не передбачатиме гальмування рішень об'єднання, яка безперечно буде насамперед проугорська. Імовірно Угорщина відійде від ролі фронтира політичних угруповань в Європі, які панічно бояться посилення позицій України і прагнуть штучно створити перепони її інтеграції. Ідеальним для України буде її повернення в когорту держав з прагматично-конструктивними позиціями щодо розвитку співпраці.

Українській стороні у будь якому випадку важливо діяти в правових і дипломатичних рамках, не провокувати істерію режиму Орбана особливо напередодні виборів, захищати своїх громадян і продовжувати відбивати російську агресію. Саме від успіху у війні залежатиме рівень підтримки України в світі. І це не змінять жодні закордонні популярності.

Література:

1. Ешплбом Е. Сутінки демократії: підступна спокуса авторитаризму. Київ: HREC PRESS, 2023. 220 с.
2. Пилипенко М. Віктор Орбан залучив російських політтехнологів, – розслідування VSquare. *Детектор медіа*, 7 березня 2026. URL: <https://detector.media/infospace/article/248153/2026-03-07-viktor-orban-zaluchyv-rosiyskykh-polittekhnologiv-rozsliduvannya-vsquare/> (дата звернення: 28.03.2026)
3. Бюджет Євросоюзу на €1,8 трильйона опинився під загрозою через квітневі вибори в Угорщині. *Infopost*, 27 березня 2026. URL: https://infopost.media/byudzheth-yevrosoyuzu-na-e18-tryljona-opynyvsya-pid-zagrozoyu-cherez-kvitnevi-vybory-v-ugorshhyni/?fbclid=IwY2xjawQ1VXJleHRuA2FlbQIxMQBzcnRjBmFwcF9pZBAyMjIwMzxxNzg4MjAwODkyAAEe5nLp1xURKhXle9RNqmwYPM0D5Q6Oz2r-tQIA6L7HC-xD5TGgxxmIDRxLSHA_aem_YCDOXM7qi8V0_benAmLRgw (дата звернення: 28.03.2026)